

Ít khi có hai nhân vật cùng nổi tiếng trên thế giới, nhưng khác nhau như mặt trăng mặt trời, mặt người là vua dân chủ, mặt người là vua độc tài, cùng trở trăn vào mặt cuối tuôn.

Đó là truyện hợp của hai ông Vaclav Havel, chủ tịch Tổng thống Tiệp Khắc và Chủ tịch Hòa Czech, và ông Kim Jong-Il, lãnh tụ Đảng Lao Động của miền bắc Triều Tiên. Đúng ra, ông Kim mất ngày tháng B ị y, 17 tháng 12, ông Havel mất ngày Chủ Nhật 18. Nhưng trong chế độ độc tài, cái gì cũng phải có chút bí mật cho phải phép, ngày 19 Bình Nhưỡng mới báo tin ông Kim chết. Thành ra, ị M ị, độc tin hai ông chết cùng ngày 18.

Vaclav Havel, người ị độc chế làm Tổng thống, độc danh sách các tên trong chính quyền dân chủ đầu tiên của Tiệp Khắc từ năm 1948.

Hàng ngàn người dân Tiệp từ ị p vào ngày Chủ Nhật, 10 tháng 12 năm 1989 từ ị

Quốc gia Tr ị ng Wenceslas của Praha

đ ị ch ị ng kỉ n ị thành công của Cách M ị ng Nhung (ị nh AP) ị

Có hai ông cùng độc dân chúng nổi c mình thế giới, và thế giới chia buồn. Theo truyền thông nhà nước Bắc Triều Tiên, có từ ị năm triều người dân vật mình vật m ị y, bỏ lê bỏ càng khóc lóc thảm thiết, thế giới từ ị lãnh tụ kính yêu. ị ch ị n riêng từ ị, không hiểu u h ị bi ị u ị tình c ị m ị ị lãnh tụ thế nào, chế ng ai độc chế y.

Nhưng cónh nhữg sĩ quan cao cấp trong quân phỏc uy nghi, huy chỏnh đởy mình, mỏt mũi mỏu máo, nỏnh cỏm tỏm đũa, và dân tở già tở trẻ, đàn ông đàn bà, vỏt vủ khỏc lỏc giỏa chỏnh công cỏnh, trông rỏt cỏm đởng, khỏ nhỏn cỏnh i. Cỏ nhỏn bỏ ngoàì, ông Kim đỏnh cỏ thỏnh tở cỏ nhỏu hỏn ông Havel. Cũng hỏp lý, theo kỏt quỏ bỏu cỏ, bao giỏ các lãnh tở đỏnh tài cũng đỏnh cỏ vỏ vang, vỏi tở lỏ cao hỏn nhỏu so vỏi các lãnh tở dân chỏ.

Vỏ thỏ giỏi chia buỏn, ông Kim đỏnh cỏ nỏnh cỏ bỏn Cuba treo cỏ rỏ, đỏ tang ba ngày liỏn. Bình Nhỏnh không tỏp khách nỏnh cỏ ngoàì tở i đỏa ma. Nỏnh cỏ bỏn Cỏnh Sỏn Viỏt Nam cỏ hai phỏi đoàn tở i Đỏi sỏ quán Bỏc Trỏu Tiên Hà Nỏi chia buỏn. Mỏt phỏi đoàn đỏi đỏn Đỏnh, do Tỏnh Công an Lê Hỏnh Anh, trông đỏn mỏo giỏnh nhỏ anh hùng hỏo hỏn trong phim Tỏu, y viên Bỏ chính trỏ, Thỏnh trỏ Ban Bí thỏ hỏnh đỏn; mỏt phỏi đoàn đỏi đỏn Chính phỏ, do Bỏ Trỏnh Ngoỏi giao Phỏm Bình Minh đỏnh đỏu. Nỏu ông Kim mỏt cách đỏy mỏy thỏng, chỏnh chỏn đỏ đỏnh cỏ bỏn Libya cỏa Đỏi vỏnh Gaddafi chia buỏn. Nhỏnh chỏt sau cũng cỏ lỏi, thỏ nào ông Kim chỏ đỏnh cỏ ông Gaddafi đỏn Tỏnh đỏu Đỏa ngỏc. Ông Havel đỏnh cỏ nhỏu nỏnh cỏ, và nhỏu nguyên thỏ quỏc gia chia buỏn và tỏn đỏa hỏn; Mỏ cỏ mỏt phỏi đoàn hùng hỏu tở i Praha đỏ tang lỏ, do Bà Ngoỏi Trỏnh Hillary hỏnh đỏn, cỏ chỏnh là cỏu Tỏnh Thỏnh Bill Clinton đi theo. Cũng hỏp lý, vì các nhỏ vỏn đỏnh dân chỏ yỏu nỏnh cỏ, khi chỏa thành công, thỏnh bỏ chính quyỏn cỏa mình kỏt tở i là “táy sai ngoỏi bang”.

Sau lỏ nghi quỏc táng, ông Havel đỏnh cỏ hỏa táng—theo yỏu cỏu cỏa chính ông—vỏo ngày 23 thỏng 12. Ông may mỏn hỏn ông Hỏ cỏa Viỏt Nam, cũng tỏnh mong thân xác mình đỏnh cỏ hỏa táng, hay tỏt hỏn là đỏn táng, nhỏnh bỏ đàn em trỏnh thu, mỏy chỏnh năm sau vỏn cỏn bỏ trỏnh bỏy giỏa nỏi thỏ tỏ cho thiên hỏ tở i coi, nhỏ mỏt thỏ bủa hỏ mỏnh. Ông Kim, sau nghi lỏ quỏc táng kéo dài 13 ngày đỏ toàn dân đỏ thỏ giỏ biỏu lỏ thỏnh tở cỏ cho đỏn 28 thỏng 12, thi hỏi cỏ thỏ đỏnh cỏ bỏo quỏn trong Lăng Kumsasan, cùng vỏi cha mình là ông Kim Il-Sung (Kim Nhỏt Thành). Cỏ theo bỏ ngoàì, sỏ sủng kính cỏa dân chúng đỏi vỏi ông Kim hỏn hỏn so vỏi ông Havel. Đỏu này khiỏn đỏ luỏn không khỏi thỏ cỏ mỏc: Sỏ khỏc thỏnh đỏi vỏi Kim lãnh tở là thỏt tình, hay giỏ đỏi?

Tom Geoghegan cỏa BBC News Magazine ngày 20 thỏng 12 viỏt:

Cỏnh vỏt vủ khỏc than tở i Bỏc Hàn sau khi ông Kim Jong-Il qua đỏi thỏt nhỏ mỏt cỏn sỏt lan rỏnh. Nhỏnh ngỏnh i dân thỏ cỏ cỏm nhỏn mỏt mát hay chỏ là vì hỏ nghĩ mình phỏi ra vỏ nhỏ thỏ? Cỏ quỏc gia Bỏc Hàn nhỏ nhỏn đỏnh cỏ ám hiỏu tỏ ngỏnh i đỏn chỏnh trỏnh truyỏn hình nhỏ nỏnh cỏ mỏc áo đen và không thỏ kiỏm đỏnh cỏ nỏnh cỏ mỏt.

Phóng viên BBC John Sudworth ở Seoul (Nam Hàn) cho biết không thể kể mĩc con số năm triệu u ngĩi để tang ông Kim mà hĩng thông tấn nhà nĩc Bắc Hàn đưa ra. Nhĩng nếu con số này đúng, thì nó có nghĩa là mĩt phần năm dân số nĩc này đã tham gia ‘khóc thĩng tập thể’ ở đất nĩc biĩ cô lập nhĩng có vũ khí hạt nhân này.

Tom Geoghegan đã dùng lĩc ba tác giĩ có kinh nghiệm về Bĩc Triĩu Tiên để giĩi thích hiĩn thĩng dân chúng khóc thĩng Kim lãnh tĩ.

Trĩc hĩt, theo lĩi Anthony Daniels, mĩt nhà phân tâm hĩc, tĩng thăm Bĩc Hàn năm 1989 trong đoàn đi biĩu Anh quĩc tham dự Lĩ hĩi Quĩc tĩ Thanh niên và Sinh viên:

“Tĩt cĩ là sĩ trĩn lĩn tĩi nghiĩp giĩa sĩ hĩi, khĩng bĩ, lo lĩng về tĩĩng lai, sĩ cuĩng tĩn cĩa đám đông và cũng có thĩ có cĩ nĩi đau tĩ đáy lòng.”

“Viĩc kiĩm soát thông tin lĩn đến mĩc rĩt có thĩ ngĩĩi dân bĩ sĩc thĩt.”

“Ta còn nhĩ khi Stalin chết, ngĩĩi dân khóc than trên đĩĩng phố, dù rĩng ít dĩt dào nhĩ Bĩc Hàn.”

Thĩ nhĩ là bà Barbara Demick, qua tác phĩm Nothing To Envy: Ordinary Lives in North Korea, nói về cái chết cĩa ông Kim Nhĩt Thành năm 1994, bà viĩt: “Tĩn kĩch đau khĩ có cĩ tính chết cĩnh tranh. Ai có thĩ khóc to nhĩt?”

Bà dĩ ý mĩt sinh viên Bĩnh Nhĩĩng chết thĩy cĩm xúc gĩ trong khi xung quanh vĩt vĩ than khóc.

“Cĩ tĩĩng lai cĩa anh tùy thuĩc khĩ năng khóc dĩĩc không. Không chết sĩ nghiĩp, tĩm thĩ dĩng Lao Dĩng, mà cĩ sinh mĩng. Đó là chuyĩn sĩng hay chết.”

Anh ta dĩĩc cĩu thoát sau khi tĩ kéo căng mi mĩt và nhĩn cĩu cho dĩn khi mi mắt rách toĩc.

Thĩ là, anh ta bĩt dĩu khóc hĩt nhĩ mĩi ngĩĩi.

Ngĩĩi thĩ ba là ông Kerry Brown, dĩng dĩu chĩĩng trĩnh Á châu cĩa Chatham House. Theo ông: nhĩu ngĩĩi có lĩ thĩc sĩ phĩnĩng tĩ nhiên, vì cái chết cĩa lãnh tĩ dĩt ra nhĩng câu hĩi về bĩn ngã, an toàn và khĩ năng sĩng sót cĩa hĩ.

Đây là mĩt dĩt nĩĩc cĩm thĩy luôn dĩng bĩ vĩc chiĩn tranh, dĩĩc lãnh tĩ yêu quý chăm sóc.

Viĩc kiĩm soát thông tin lĩn đến mĩc rĩt có thĩ ngĩĩi dân bĩ sĩc thĩt. Ngĩĩi dân dĩĩc nhĩc

nhĩ luôn đang ở trong chiĩn tranh vĩi Mĩ, và “nhĩng chiĩn thĩng vĩ dĩĩ” trong quá khĩ là nhĩ tài lãnh dĩo, vì thĩ khi ngĩĩi dĩng dĩu hĩ thĩng qua dĩi, tĩng ngĩĩi dân dĩu cĩm nhĩn mĩt mát.

Đĩu khá dĩĩc biĩt là, hiĩn tĩĩng than khóc cĩa ngĩĩi dân Bĩc Triĩu Tiên dành cho ông Kim, đã dĩĩc ông Havel giĩi thích tĩ hĩn ba mĩĩi năm trĩĩc. Đó là thái dĩ “ai sao tĩ vĩy” cĩa nhĩng ngĩĩi đã quen sĩng nhĩ cái máy dĩĩi chết toĩn trĩ. Làm theo yêu cĩu do lĩnh trĩn hay hoàn cĩnh, mà không theo lý trí cĩa mình.

Qua tiĩu luĩn nĩi tiĩng nhĩt vĩt năm 1978 “Quyĩn lĩc cĩa ngĩĩi vô quyĩn” (“The Power of the Powerless”), Vaclav Havel đã phân tích vĩ vĩc viên quĩn lý tiĩm bán rau trĩng bĩy trong cĩa hàng cĩa mình khĩu hiĩu “Lao dĩng thĩ giĩi hĩy đoàn kĩt lĩi!”

Tĩi sao anh ta làm nhĩ vĩy? Anh ta muĩn nói gĩ vĩi thĩ giĩi? Anh ta có phĩn khĩi tĩi nĩi

không thố c ị ị ị vi ị c cho m ị ị ị bi ị t lý t ị ị ị c ị a mình? Có bao gi ị anh ta b ị ra m ị t kho ị nh kh ị c đ ị t h ị ị li ị u s ị đoàn k ị t đó có th ị x ị y ra đ ị ị c không, và có ý nghĩa gì?

Đ ị t v ị n đ ị r ị i, Havel t ị tr ị ị i:

Tôi dám ch ị c là đ ị i đa s ị các quố n lý t ị m không bao gi ị suy nghĩ v ị nh ị ng kh ị u hi ị u h ị tr ị ng b ị y ị c ị a t ị m, và h ị cũng không dùng nó đ ị bi ị u ị quan đ ị m riêng c ị a mình. Kh ị u hi ị u đó đã đ ị ị c phân ph ị i cho quố n lý t ị tr ị s ị trung ị ị ị c ị a doanh nghi ị p cùng v ị i hành và cà r ị t. H ị tr ị ng b ị y t ị i c ị a t ị m ch ị vì nó đã đ ị ị c làm nh ị th ị t ị lâu r ị i, và m ị ị ng ị i cùng làm nh ị v ị y, và b ị i vì nó ph ị i đ ị ị c làm nh ị th ị . N ị u t ị ch ị i, quố n lý t ị m có th ị g ị p r ị c r ị i. Anh ta có th ị b ị khi n trách vì c ị a hàng không đ ị ị c trang trí đúng cách; có ng ị ị i còn có th ị k ị t t ị i anh ta là không trung thành. Anh ta làm th ị vì ph ị i làm nh ị th ị đ ị hòa nh ị p v ị i đ ị i. Đó là m ị t trong hàng ngàn chi t ị t đ ị b ị o đ ị m cho anh ta m ị t đ ị i s ị ng t ị ị ng đ ị i yên ị n “đ ị hòa h ị p v ị i xã h ị i” nh ị ng ị ị i ta th ị ị ng nói.

Đ ị i v ị i dân B ị c Tri ị u Tiên, khóc th ị ị ng Lãnh t ị vĩ đ ị i Kim Il-Sung năm 1994, hay Lãnh t ị kính yêu Kim Jong-Il bày gi ị có khác gì vi ị c tr ị ng kh ị u hi ị u trong c ị a hàng. H ị làm nh ị ng ị ị i khác, đ ị hy v ị ng đ ị ị c yên thân s ị ng nh ị m ị ị ng ị i.

Tr ị ị i đ ị tài v ị ng ị ị i quố n lý bán rau, theo Havel, ch ị t li ị u nuôi đ ị ị ng ch ị nghĩa toàn tr ị là h ị n h ị p c ị a s ị s ị h ị i và gi ị đ ị i. Ng ị ị i quố n lý gi ị b ị trung thành vì s ị h ị u quố . Ông vi ị t:

Hãy t ị ị ng t ị ị ng, m ị t ngày nào đó, ng ị ị i quố n lý bán rau không làm theo ng ị ị i ta hay theo thói quen, không tr ị ng kh ị u hi ị u n ị a. Không đi b ị u vì bi ị t là trò h ị , và b ị t đ ị u phát bi ị u ý nghĩ th ị c c ị a mình t ị i các cu ị c h ị p. Và h ị n n ị a, còn dám can đ ị m t ị tình liên đ ị i v ị i nh ị ng ng ị ị i mà ị ị ng tâm mình nói nên ị ng h ị . Trong s ị vùng lên này, ng ị ị i quố n lý đã b ị ị c ra kh ị i cu ị c s ị ng gi ị đ ị i. Anh đã ph ị nh ị n thói th ị ị ng, và phá v ị lu ị t ch ị i. Anh đã tìm ị i đ ị ị c con ng ị ị i th ị t và nhân ph ị m c ị a mình. Cu ị c vùng đ ị y c ị a anh là c ị g ị ng đ ị s ị ng v ị i s ị th ị t.

Theo Havel, s ị ng v ị i s ị th ị t là ph ị nh ị n ch ị đ ị s ị ng s ị n, và tính chính th ị ng cùng quy ị n ị c t ị i h ị u c ị a nó.

Khi làm theo ị ị ng tâm c ị a mình, ng ị ị i quố n lý không ch ị làm m ị t chuy ị n nh ị có tính cá nhân, mà chính là làm chuy ị n đ ị ng tr ị i, góp ph ị n vào vi ị c phá s ị p thành trì toàn tr ị . B ị ng cách phá lu ị t ch ị i, anh đã phá c ị cu ị c ch ị i. Anh đã ch ị ng t ị nó ch ị là trò ch ị i. Anh đã phá h ị ki ị n trúc c ị a quy ị n ị c b ị ng cách phá h ị y nh ị ng gì ch ị ng gi ị nó. Anh đã ch ị ng t ị s ị ng gi ị đ ị i là gi ị đ ị i. Anh đã phá h ị y b ị m ị t c ị a ch ị đ ị và ph ị i b ị y cái n ị n t ị ng th ị c c ị a quy ị n ị c. Anh đã hô lên r ị ng hoàng đ ị đang ị tru ị ng. Và b ị i vì th ị c s ị hoàng đ ị đang ị tru ị ng, m ị t vài

Vua   tru  ng, vua m  c qu  n, hai vua băng hà

Tác Giả: Đinh T  Th  c

Thứ Bảy, 24 Tháng 12 Năm 2011 17:00

đi  u c  c k  nguy hi  m đã x  y ra: B  ng hành đ  ng c  a mình, anh bán rau đã nói v  i th  gi  i. Anh đã giúp m  i ng  i c  thể nhìn qua t  m màn đ  th  y h  u tr   ng. Anh đã cho m  i ng  i th  y là c  th  s  ng v  i s  th  t.

Anh qu  n lý ch  là k  v  quy  n, nh  ng bà ng cách hành đ  ng theo l   ng tâm và tôn tr  ng s  th  t, anh c  quy  n l  c đ  m  nh đ  l  t đ  ch  đ  toàn tr  . Vaclav Havel xu  t thân c ng là m  t k  v  quy  n. Và bà ng cách quy  t tâm theo đ  i s  th  t, ông đã trở thành k  c  trong tay quy  n hành có a m  t t  ng thì ng. Tuy ra đ  i năm 1936 trong m  t gia đ nh gi  u c  t  i Praha, ch  đ  toàn tr  sau Th  chi  n Th  Nh  đã bi  n ông thành m  t th  c ng dân h  ng nh . Không đ   c đi h  c, ông đã ph  i v  a đi làm, v  a t  h  c, tr   c khi trở thành m  t ng  i vi  t k  ch c  t  ng. Thay v  ch  y theo quy  n l  c đ  đ   c vinh thân phụ gia, ông đã vi  t nh  ng v  k  ch ch m bi  m ch  trích ch  đ  . Năm 1969 b  c  m hành ngh  vi  t v n sau s  ki  n Mùa Xuân Praha năm 1968. Là m  t trong nh  ng tác giả và người phát ngôn c  a Hi  n Ch   ng 77. Ngày 23 tháng 10 năm 1979, b  k  t  n 4 năm r  i t  giam v   m m  u l  t đ  ch nh ph  , tr   c khi trở thành l nh t  c  a cu  c Cách m  ng Nhung năm 1989, và đ   c b  u làm T  ng Thị ng dân ch  đ  u tiên c  a Ti  p Kh  c vào tháng 12-1989. Năm 1993, Ti  p Kh  c tách làm 2 n   c, C  ng hòa Czech và Slovakia; ông Havel đ   c b  u làm T  ng thì ng C  ng hòa Czech và t  i ch  c cho đ  n năm 2003.

N  u Vaclav Havel là Vua S  Th  t, Kim Jong-il là Vua Gi  D i, v  cu  c đ  i c  a ông đ   c t  đi  m bà ng s  gi  đ  i t  khi sinh ra, cho đ  n khi ch  t. Tuy ra đ  i năm 1942 t  i Nga, trong khi thân ph  Kim Nh  t Thành là m  t sĩ quan trong quân đ  i Liên Xô, ti  u s  ch nh th  c c  a Kim Jong-il ghi là ông ra đ  i trên đ  nh ng  n B  ch Đ  u Số n (    , Baekdu-san), m  t núi thiêng n  i ti  ng   g  n biên gi  i B  c Tri  u Ti n và Trung Qu  c, và khi ra đ  i c  chim  n báo tin, trên tr  i c  s  xu  t hi  n có a hai c  u v  ng và ngôi sao l  . R  i khi ch  t, bí m  t đ  n n  i các c  quan tình báo th   ng thì ng trên th  gi  i c ng không bi  t, g  n 24 gi  sau tin ông t  tr  n m  i đ   c thông báo. Nói rõ ng ông ch  t v  làm vi  c quá s  c trên chuy  n xe l  a đang đi thăm dân. Nh  ng tình báo Nam Hàn cho bi  t vào gi  nói là ông t  tr  n, toa xe l  a riêng c  a ông đ  u t  i Bình Nh   ng.

C  thể nói, ông Kim là hi  n thân c  a m  t th  Vua   tru  ng. Nh  ng ch  ng nào c  nh  ng người dân v  n ch  a nhìn th  y ông   tru  ng, v  n t   ng ông m  c kim bào là ng l  y. Khi ông đang s  ng, bà ng “chuy  n sang t  tr  n,” thì h  th  c s  khóc th   ng ông, c ng là đi  u th  gian th   ng tình.

Rút có c,   tru  ng hay m  c qu  n, vua nào c ng ph  i ch  t. Tuy nhiên, vào th  i đ  i thông tin thu  n ti  n nh  ngày nay, Vua   tru  ng r  t khó s  ng, v  khó b  ng b t. C ng còn may, năm 2011 Vua   tru  ng r  ng nh  sung. Trong khi “Vua có a các vua” Gaddafi b  l i ra t    ng c  ng và ch  t th  m, ông Kim đã đ   c ch  t y n l nh v  b  nh, và đ   c năm tri  u dân th   ng khóc. Ph  i ch ng thay v  c  đ  u là a, ông đã có bom nguyên t  .